

Fətəli xan Xoyski—Azərbaycanda respublika tipli ilk müstəqil hökumətin təşkilatçısı

Azərbaycan xalqı zaman-zaman müstəqillik, azadlıq uğrunda mübarizlər yetirmişdir. Onlardan biri də 1875-ci ildə dekabr ayının 7-də Şəki şəhərində anadan olmuş Fətəli xan Xoyski olmuşdur. Onun atası vaxtilə rus ordusunun general-leytenantı idi. Əsilleri Cənubi Azərbaycanın Xoy şəhərindəndir.

Xoy xanı olan ulu babası Cəfərqulu İran şahı ilə müharibədə məğlub olur. 1803-1806-ci illərdə Rus-İran müharibələri dövründə rus qoşunlarına qoşulan Cəfərqulu xan imperator I Aleksandr tərəfindən təltif olunur. O, 22 dekabr 1806-ci ildə Şəki xanı təyin olunmuş və general-leytenant rütbəsinə layiq görülmüşdür. Cəfərqulu xan 3 sentyabr 1814-cü ildə vefat etdikdən sonra Şəki xanlığını onun oğlu İsmayıll idarə edir. 1819-cu ildə

İsmayılin vəfatından sonra Şəki xanlığı ləğv edilir və Rusyanın tərkibinə qatılır.

Ümumiyyətlə, Cəfərqulu xanın nəslindən görkəmli sərkərdələr, dövlət xadimləri və ziyanlılar çıxmışdır. Onlardan biri də Fətəli xan Xoyskidir. O, Gəncə klassik gimnaziyasını, 1901-ci ildə isə Moskva Universitetinin hüquq fakültəsini bitirmiştir.

Fətəli xan əvvəlcə Gəncədə, sonra Suximi, Batumi və Kutaisi daire mehkəmələrində müxtəlif vəzifələrde işləmişdir. Yekatirinadır daire məhkəməsində prokuror müavini təyin elilməsi F. Xoyskinin ictimai-siyasi fəaliyyətində yeni mərhələnin əsasını qoymuşdur. O, Yelizavetpol (Gəncə) quberniyasından II Dövlət Dumasına deputat seçilmişdi. Fevralın 2-də Peterburqun məşhur Tavriya sarayında

toplunan Rusiya parlamentinin iclasında çıxış edən Fətəli xan çar hökumətinin Zaqafqaziyada və Azərbaycanda yeritdiyi müstəmləkeçilik siyasetini tənqid atəşinə tutmuşdur. O, Kadet partiyasına üzv olmasına baxmayaraq, dumanın müsəlman deputat fraksiyasına daxil idi. F.

Həmyerlimiz Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin elm və ali təhsil şöbəsi müdirinin müavini, ali təhsil müəssisələri bölməsinin müdiri, fizika-riaziyyat elmləri namizədi İbrahimov Natiq Səhrab oğlu bu günlərdə Bakı Dövlət Universitetinin elmi şurasında «Kvazioptika tənlilikleri üçün identifikasiya məsələləri» mövzusunda doktorluq dissertasiyası işini müvəffeqiyyətlə müdafiə etmişdir. Respublika Ali Attestasiya komissiyası Natiq müəllimin doktorluq dissertasiyasını yüksək qiymətləndirərək ona riaziyyat elmləri doktoru yüksək elmi dərəcəsini vermişdir.

Xatırladaq ki, Natiq İbrahi-

Təbrik edirik

mov rayonumuzun Mixləqovaq kəndində doğulmuş, orada tam orta təhsil almışdır. Elmə, təhsilə

yüksək qiymət veren atası Səhrab kişinin və özünün arzusuna uyğun olaraq Bakı Dövlət Universitetinin mexanika riaziyyat fakültəsine daxil olan Natiq müəllim bu qocaman təhsil ocağına fərqlənmə diplomu ilə bitirmiştir. Elmə olan sonsuz

Xoyski Rusyanın müstəmlekəsindəki xalqlara məhəlli muxtarlıyat verilmesini hökumətdən tələb etdi. O, sonralar müxtəlif illərdə Bakı və Gəncə daire mehkəmələrində iş keşmək üzrə andçı-müvəkkil vəzifəsini icra etmişdir.

1917-ci ildə Rusiyada fevralburjua inqilabı baş verdiğindən sonra Fətəli xan Xoyski martın 27-də Bakıda yaranmış Milli Müsəlman Şurasının Müvəqqəti İcraiyyə Komitəsinin üzvü seçilmişdir. Həmin ilin aprel ayında Bakıda çağırılan Qafragaz müsəlmanlarının qurultayında iştirak etmişdir. 1917-ci ilin oktyabr ayının 26-dan 31-dək keçirilən Musavatın biinci qurultayında çıxış edən Fətəli xan qurultayda irəli sürürlən Azərbaycana muxtarlıyat şurəsini qızgın müdafiə etmişdir.

1918-ci il may ayının 28-də Azərbaycana Demokratik Respublikası elan olunduqdan sonra təkcə türkdilli xalqlar arasında deyil, bütün islam aləmində ilk dəfə olaraq respublika üsul-idarəsinə qədəm qoyn Azərbay-

can xalqının ilk müstəqil hökumətini təşkil etmək bitərəf Fətəli xan Xoyskiye tapşırıldı. O, hökumətdə həm Nazirlər Şurasının sədri, həm də daxili işlər naziri vəzifəsini tuturdu. 1918-ci il iyunun 17-də Azərbaycan Milli Şurasının göstərişinə əsasən Fətəli xan Xoyskinin başçılığı ilə ikinci hökumət kabinetini təşkil olundu. 1918-ci il sentyabrın 18-də Bakının oyuncaq sentrokaspı qüvvələrindən təmizlənməsi münasibətlə Fətəli xan Xoyski çıxış edərək demişdir: «Bizim də həyatda yaşamağa, bizim də azad yaşamağa hüququmuz vardır. Heç bir zirehli maşın, hidroplan, aeroplan, kanonerka, məftilli çəpər, mina və saire texniki qurgu, heç bir qüvvə və onların havadarları tarixin təbii axarına mane ola bilməldər. Bakının 50 minlik qoşun və texnika ilə birlikdə kiçik bir qüvvənin həməsi qarşısında süqutu başqasının fəlakəti üzərində öz xoşbəxtliyini qurmaq istəyənlərə ibret dərsi olmalıdır.

(Ardı 6-cı səhifədə).

təhsil nazirliyi elm və ali təhsil şöbəsi müdirinin müavini, ali təhsil bölməsinin müdiridir.

Natiq müəllimin əməyi respublikamızın rəhbərliyi tərefində yüksək qiymətləndirilmişdir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti möhtərəm cənab İlham Əliyevin sərəncamı ilə Natiq İbrahimov «Əməkdar müəllim» fəxri adına layiq görülmüşdür.

Həmyerlimiz Natiq Səhrab oğlu İbrahimovu riaziyyat elmləri doktoru yüksək elmi dərəcəsi alması münasibətlə təbrik edir, ona yeni-yeni uğurlar arzulayırıq.

«QƏBƏLƏ».

5 sayılı məntəqə bələdiyyə seçkilərinə tam hazırlıdır

Dekabrin 23-də yerli özünüidarəetmə orqanlarına dördüncü seçimlər keçiriləcəkdir. Ötən dəfədəki seçimlərlə indiki seçimlər arasında müyyəyen oxşarlıqlarla yanaşı, fərqlər də var. 2014-cü ilin bələdiyyə seçimləri kifayət qədər maraqla qarşılıdır. Bunu bələdiyyə seçimlərində iştirak etmək niyyətində olanların və bələdiyyə üzvlüyünə namizədiyyi qeydə alınanların statistikası da sübut edir.

Vaxt yaxınlaşdırıqca Qəbələdə bələdiyyə seçimlərini azad, ədalətli, şəffaf keçirmək üçün çox gözəl mühit var. Seçki prosesini qanuna uyğun və demokratik prinsiplərə söykənərək yekunlaşdırmaq üçün məntəqə seçimləri komissiyaları Seçki Məcələsinin tələblərini əsas tutur. Məntəqə seçimləri komissiyalarının üzvləri çalışırlar ki, seçimlərə qanunsuz müdaxilələrə yol verilməsin və belə halların qarşısında birmənalı şəkildə alınsın. Vətəndaşların seçmək və seçil-

mək hüquqlarını yüksək səviyyədə təmin etmək və seçki prosesində aşkarlığın vacibliyinə xüsusi əhəmiyyət vermək üçün ən zəruri tədbirlər hazırlanır. Öləkə başçısı cənab İlham Əliyevin qəti mövqeyi də bundan ibarətdir.

Rayonun başqa məntəqələri kimi, 5 sayılı şəhər seçimləri də bələdiyyə seçimlərinə nümunəvi hazırlanır. Məntəqə şəhər 1 sayılı uşaq bağçasında yerləşir. Məntəqənin sədri ali təhsilli Şahsoltan Şəkerxanovdur. O, bir neçə dəfə müxtəlif yonümlü seçimlərin keçirilməsində məntəqəyə sədrlik edib. Həmisi də onun rəhbərlik etdiyi məntəqə seçimləri prosesinin mütəşəkkiliyi, şəffaflığı ilə fərqlənir.

Əvvəlki prezident, parlament və bələdiyyə seçimlərində olduğu kimi, bu ilin dekabrin 23-də bələdiyyələrə keçiriləcək seçimləri komissiya üzvləri xüsuslu məsuliyyət yanaşırlar. On-

lar yaxşı dərk edirlər ki, bələdiyyə seçimləri ölkənin ictimai-siyasi həyatında çox mühüm hadisədir. Biz 5 sayılı şəhər seçimləri məntəqəsində olarkən bir daha gördük ki, məntəqə seçimləri komissiyasının istər sədri, istərsə də komissiyasının hər bir üzvü bu mühüm siyasi tədbirin vacibliyini, məsuliyyətini yaxşı dərk edir. Məntəqədə onu da öyrəndik ki, komissiyanın tərkibi qanuna uyğun şəkildə formalasdırılib. Belə ki, komissiyanın tərkibi müxtəlif siyasi partiyaların, bitərəfərin fəalları hesabına yaradılmışdır.

Komissiyani əsasən Yeni Azərbaycan Partiyasının nümayəndələri təmsil edir. Amma burada siyasi eqidəsindən, dönya-baxışından asılı olmayıaraq həminin sərbəst fəaliyyətinə sağlam şərait yaradılıb. Məntəqədə bütün təbliğat materiallarının yerləşdirilməsi üçün inididən müvafiq guşələr ayrılib, lövhələr düzəldilib, seçimci siyahıları də-

qiqləşdirilir, növbətçilik təmin olunub. Bundan əlavə məntəqədə vaxtaşırı komissiyanın toplantısı keçirilir. Bu tədbirlərdə komissiya üzvlərinin hüquq və vəzifələri, seçimci protokollarının doldurulması qaydaları və digər təlimatlar barədə səhbatlər gedir, fikir mübadiləsi aparılır.

Qarşılardakı seçimlər 5 sayılı məntəqədə ilkin məlumatata görə 1500 nəfərə yaxın seçimcisinin səs verməsi müəyyənləşdirilib. Onların 45 nəfəri yenice 18 yaşına çatan oğlan və qızlardır. 10 nəfəri isə 80—90 yaş arasında olan ahiyllardır. Məntəqədə gənc seçimcilerin görüşlərin keçirilməsi təşkil olunmuşdur, onlara seçimcisinin hüquq və vəzifələri barədə geniş məlumat verilir, eyni zamanda Azərbaycan Respublikasının Seçki Məsəlləsinin Mərkəzi Seçki Komissiyasının təlimatlarının və digər hüquqi normativ aktlarının öyrənilməsi istiqamətində maarifləndirme işlərinin təşkilinə geniş yer verilir.

Həzirdə bir daha seçimci siyahılarının və ünvanlarının daqiqləşdirilmə işi aparılır. Seçici siyahılarına daxil olan, amma bu və ya digər səbəblərdən məntəqədə səsvermək imkanı məhdud olan seçimciler haqqında məlumatlar toplanılır. Bu sahədə məntəqə üzvləri şəhər inzibati ərazi nümayəndəliyinin köməyindən və birge işin səviyyəsində razılıq söylədilər. Seçici məntəqəsini sərhədini müayyələşdirən göstərici işaretlər küçə və meydənlərin görkəmlə yerlərinə vurulmuşdur.

Ümumiyyətlə, 5 sayılı məntəqədə seçimləri keçirilməsi üçün ədalətli, şəffaf keçirməsi üçün hüquqi təminat yaradılıb. Tam əminliklə deməyə əsas vardır ki, haqqında səhbat gedən seçimci məntəqəsinə gələn seçimciler qanunun alılıyinə və ən layiqli namizədlərə səs verməklə öz vətəndaşlıq borclarını yerinə yetirəcəklər.

Aslan CƏLİLOV.